

ДОСВІД РОЗВИТКУ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

к.е.н., ст. викладач **Троян М. Ю.**, студент гр. **Ф-91 Сокур А. О.**

Світовий досвід більшості країн показує, що однією з основних проблем у сфері пенсійного страхування є фінансове наповнення відповідних пенсійних інститутів та підвищення розмірів пенсійного забезпечення громадян. У багатьох європейських країнах відбувається процес "старіння" населення, зростає частка осіб пенсійного віку, відповідно збільшується навантаження на працездатних громадян, посилюється фінансовий тиск на державні бюджети, оскільки пенсійні фонди неспроможні повністю забезпечити потреби національних пенсійних систем.

У зв'язку з цим майже всі країни з розвинутою ринковою економікою почали здійснювати пенсійні реформи, щоб підтримати високий рівень життя пенсіонерів і виконати вимоги Міжнародної організації праці щодо соціальних стандартів для даної категорії громадян. Їх реалізація займає досить тривалий період.

Основними результатами пенсійних реформ, проведених у країнах Західної Європи в II половині ХХ ст., стали: законодавче підвищення пенсійного віку – в більшості з них до 65 років для чоловіків і жінок, пропорційний розподіл пенсійних внесків між роботодавцями і працівниками – 50% на 50%, удосконалення функціонування солідарних пенсійних програм. Проте найхарактернішою ознакою реформування національних пенсійних систем було запровадження накопичувального пенсійного страхування, яке стало необхідною складовою їхньої державної пенсійної політики.

Майже в усіх західноєвропейських країнах пенсійний вік встановлено на рівні 65 років. У Франції він тривалий період був на рівні 60 років, і тільки наприкінці 2010 р. державні законодавчі органи підвищили його до 62 років. Як відомо, пенсійний вік у розвинутих країнах вищий, ніж у нас. Але проведені дослідження і статистичні дані показують, що і тривалість життя у них також вища. У Європі середньостатистичний громадянин живе 75,5 року. У Великобританії жінки живуть приблизно 81 рік, а чоловіки – 75 років, у Франції середня тривалість життя становить 74,7 року. З урахуванням негативних демографічних тенденцій і того, що старіння населення, як показують прогностичні розрахунки зарубіжних фахівців, у найближчій перспективі триватиме, уряди більшості країн Західної Європи передбачають і надалі підвищувати пенсійний вік. Так, Ісландія вже підвищила пенсійний вік для своїх громадян до 67 років, інші ж країни планують це зробити трохи пізніше [2, с. 24].

Щодо накопичувальних пенсійних програм, то у них ключова роль відводиться працюючим громадянам, які є платниками пенсійних внесків, і розмір їх пенсій прямо залежить від величини сплачених страхових внесків. Принципи пенсійного страхування мають стимулювати працездатне населення брати активну участь у даних пенсійних системах, оскільки вони передбачають ще й одержання інвестиційного доходу, який залежить від того, в які інвестиційні проекти вкладалися пенсійні активи платників страхових внесків [1, с. 72, 73].

Характерною ознакою для більшості країн є однаковий розподіл страхових пенсійних внесків з державного пенсійного страхування в солідарній системі. У Німеччині вони розподіляються однаково – по 9,95% між роботодавцями і працівниками, у Великобританії та Франції роботодавці платять трохи більше, ніж працівники, в Ірландії та Іспанії розміри страхових пенсійних внесків роботодавців у кілька разів перевищують платежі працівників. У Нідерландах страхові внески працівників у кілька разів перевищують розміри страхових платежів роботодавців. Загальна тенденція свідчить про вирівнювання розмірів страхових платежів між роботодавцями та працівниками в даних країнах.

У накопичувальні пенсійні програми працівники в більшості випадків самостійно сплачують страхові пенсійні внески із своїх доходів. Від величини здійснюваних відрахувань залежатиме розмір їхньої трудової пенсії. У західноєвропейських країнах другий рівень національних пенсійних систем є обов'язковим для працездатного населення. Третій рівень, який дає змогу громадянам пенсійного віку одержати ще один вид пенсії, також формується на добровільних засадах.

Сьогодні необхідність запровадження системи накопичувального пенсійного страхування визнано майже всіма західноєвропейськими країнами. Накопичувальні пенсійні програми створюють умови для того, щоб держава зосередилася на пенсійному забезпеченні найменш захищених верств населення, вони ліквідують необхідність надмірного збільшення державних соціальних програм, що дуже важливо за умов фінансової кризи [1, с. 75, 78].

1. Рудик В. Розвиток системи пенсійного забезпечення в західноєвропейських країнах / В. Рудик // Економіка України. – 2011. – № 10. – С. 71-81.
2. Сальникова Т. Пенсійне забезпечення: світовий досвід / Т. Сальникова // Вісник пенсійного фонду України. – 2008. – №7. – С. 22-29.